

**Rapportage kwaliteitsaudit
De Waarden**

Basisschool "De Toren"

16-03-2016

17-03-2016

Auditteam

Pauline Windmeijer

Anne Tabak

Gentiana van Straten

Simone Schrier

INHOUD

1.	Doel en werkwijze	3
2.	Pedagogisch-didactisch handelen	3
3.	Zorg en begeleiding	6
4.	Conditie voor schoolverbetering	7
5.	Vervolg	8

1. Doel en werkwijze

Om het onderwijs op de scholen beter te kunnen beoordelen, bewaken, zicht te houden en sturen op de kwaliteit, voeren we vanaf 2015 binnen de stichting periodiek kwaliteitsaudits uit. Deze audits geven een goed overzicht van de kwaliteit op de scholen en de processen die aan die kwaliteit ten grondslag liggen. De schoolleiders krijgen, naast hun eigen schoolanalyse, een 'second opinion', een extra oordeel door betrokken 'buitenstaanders'.

Op 16 en 17 maart 2016 hebben drie auditoren onder leiding van Simone Schrier (Edux Onderwijspartners) een audit uitgevoerd op basisschool De Toren. Het doel van de kwaliteitsaudit is dat de schoolleiding en het team meer zicht krijgen op en inzicht krijgen in de actuele situatie op de school. Op basis van de kwaliteitsanalyse kan de school een verbeterplan maken, waarmee de school op planmatige wijze kan werken aan verbeterpunten.

Voor de uitvoering van de audit heeft het auditorenteam de door de school toegezonden documenten bestudeerd. Tijdens de audit zijn 7 lesobservaties uitgevoerd. Naast de lesobservaties is een gesprek gevoerd met de teamleden over visie, speerpunten en ervaringen t.a.v. aansturing, met de intern begeleider (IB'er) over de ontwikkelingen/uitdagingen binnen de zorg en met de directeur over de schoolontwikkeling en leiderschap. In de volgende paragrafen volgt een samenvatting van de bevindingen van het onderzoek.

Hieronder volgen de resultaten op schoolniveau. In een tabel is aan de hand van percentages tussen 0 en 100 aangegeven in welke mate het betreffende aandachtspunt op schoolniveau is aangetroffen.

2. Pedagogisch-didactisch handelen van leraren

1	Pedagogisch Handelen	%
1.1	zorgt voor een ontspannen sfeer	100
1.2	zorgt voor veiligheid	86
1.3	toont en bevordert respect voor leerlingen	86
1.4	ondersteunt het zelfvertrouwen van leerlingen	86
1.5	geeft expliciet blijk van hoge verwachtingen	23
1.6	richt een leeromgeving in die uitdagend en rijk is	28
1.7	beschikt over pedagogisch repertoire voor passende interventies	71

In de groepen heerst een ontspannen sfeer en worden leerlingen respectvol en positief benaderd. 's Morgens gaan alle leerkrachten naar buiten om een praatje te maken met de leerlingen. Vervolgens worden de leerlingen bij de deur van de klas persoonlijk begroet door de leerkracht. Alle leerlingen worden gezien.

De veiligheid van de leerlingen staat voorop. Aan de muren in de groepen hangt dat fouten maken mag en dat je daar juist van kunt leren. Omdat er gewerkt wordt met combinatieklassen is de leerkracht niet altijd beschikbaar voor alle leerlingen, maar de leerkracht geeft wel aan wat degene kan doen als er iets niet lukt. "Lukt er iets niet, dan leg je het opzij en ga je met iets anders verder".

Leerkrachten geven leerlingen regelmatig complimenten. "High five, goed gedaan!"

In alle groepen zien we de groepsregels zichtbaar voor de leerlingen hangen. In enkele situaties wordt het ongewenste gedrag niet meteen gecorrigeerd. Leerkrachten zouden vaker het gewenste gedrag kunnen stimuleren door dit te benoemen.

Bij het aandachtsgebied waar het gaat om expliciet blijk geven van hoge verwachtingen, is nog winst te behalen. In 2 van de 7 groepen horen we leerkrachten wel verwachtingen uitspreken. "Probeer het maar met z'n vijven op te lossen, ik weet zeker dat jullie dat kunnen." "Nu gaan we tellen met de lastigste sprong, maar dat gaat ons lukken".

De leeromgeving is in de meeste gevallen niet zichtbaar ondersteunend aan het leerproces. Een uitzondering hierop zijn de lokalen van de groepen 1 en 2. Bij de kleuters zien we een uitdagende en leerrijke omgeving.

2	Activerende Directe Instructie	%
2.1	maakt duidelijk hoe de les aansluit bij voorgaande lessen	33
2.2	verduidelijkt bij aanvang van de les de lesdoelen	0
2.3	maakt voor leerlingen de opbouw van de les inzichtelijk	0
2.4	geeft duidelijke uitleg van de leerstof en opdrachten	14
2.5	geeft duidelijke uitleg van het gebruik van didactische hulpmiddelen	
2.6	betreft alle leerlingen bij de les	14
2.7	hanteert bij uitleg werkvormen die leerlingen activeren	0
2.8	geeft feedback aan leerlingen	28
2.9	gaat na of de lesdoelen bereikt zijn	0

De activerende directe instructie is onvoldoende waargenomen tijdens de klassenbezoeken. Deze indicator is een groot aandachtspunt en hier valt veel winst op te behalen. Tijdens enkele observaties is waargenomen dat de leerkracht de voorkennis activeert. In geen enkele situatie hebben we de lesdoelen gehoord. Ook de opbouw van de les werd niet inzichtelijk gemaakt voor de leerlingen.

In een aantal lesobservaties hebben we de leerkracht duidelijk horen maken hoe de les aansluit bij de voorgaande les en heeft de leerkracht het geleerde van de vorige les herhaald. "Met welke sprongen hebben we deze week geoefend?"

De instructie is veelal gericht op de verwerking en is erg leerkracht gestuurd. Er komt weinig interactie op gang. Er is nauwelijks interactie tussen leerkracht/leerlingen en tussen leerlingen onderling tijdens de instructie waargenomen. De leerkracht doet het in de meeste gevallen voor, zodat de leerlingen het na kunnen doen. De kans om de leerlingen met behulp van verschillende werkvormen te activeren bij de instructie is hier blijven liggen.

In de situaties die bekeken zijn, zien we weinig gebruik van aanschouwelijk materiaal. Het digibord wordt alleen gebruikt om van voor te lezen.

3	Strategieën voor Denken en Leren	%
3.1	stimuleert reflectie door middel van interactieve instructie- en werkvormen	17
3.2	laat leerlingen hardop denken	14
3.3	leert leerlingen strategieën voor denken en leren	0
3.4	laat leerlingen reflecteren op (diverse) oplossingsstrategieën	0
3.5	stimuleert het hanteren van controleactiviteiten	17
3.6	bevordert het toepassen van het geleerde	14

Strategieën voor denken en leren zijn nauwelijks waargenomen. Zoals bij de vorige indicator aangegeven is, hebben we veel leerkrachtsturing opgemerkt. De leerkracht doet

het voor en de kinderen doen het na. Er worden veelal gesloten vragen gesteld. Er worden geen verdiepvragen gesteld, die gericht zijn op het laten verwoorden van denkstappen door leerlingen. Hoewel leerkrachten wel vragen stellen, stellen we vast dat dit vooral productvragen zijn (van het type: hoeveel, wat, wanneer). Door meer procesvragen te stellen en leerlingen denktijd te geven kunnen leerkrachten dieper op de stof ingaan en de oplossingsstrategieën van leerlingen in beeld krijgen.

In één groep hebben we gezien dat het geleerde wordt toegepast in een betekenisvolle context. "Op welk huisnummer woon jij? Op welke nummers wonen jouw burens?"

Tijdens de geobserveerde lessen is weinig sprake van interactieve instructie- en werkvormen. Juist deze interactie kan een bijdrage leveren aan reflectie op oplossingsstrategieën, bijvoorbeeld door oplossingsstrategieën te vergelijken en te bepalen welke oplossingsstrategie de voorkeur heeft van de leerling.

5	Afstemming Instructie en Verwerking	%
5.1	stemt instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen	17
5.2	stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen	0
5.3	biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd	0
5.4	het taalgebruik van de leerkracht past bij de taalbehoeften van de leerlingen	100

Het taalgebruik van de leerkracht paste in alle geobserveerde situaties bij de taalbehoeften van de leerlingen. Wel zien we hier mogelijkheden om de taal- en woordenschatontwikkeling van kinderen verder te stimuleren.

In de geobserveerde lessen zien we dat er nog winst te behalen valt bij de afstemming op verschillen tussen leerlingen op het gebied van instructie en verwerking. Het verdient aanbeveling om kritisch te kijken naar het niveau en onderwijsbehoefte van de leerling in relatie tot de leerstof en instructie.

Tijdens de audit nemen we binnen de klas nauwelijks differentiatie waar. In iedere groep zien we kinderen naar de RT buiten de klas gaan. Er worden geen verlengde instructies in de klas waargenomen. Ook zien we geen leerlingen die zonder instructie aan het werk gaan. In de weektaak is wel enige differentiatie merkbaar.

6	Leerlingen Zijn Actief Betrokken	%
6.1	er is een goede individuele betrokkenheid van leerlingen bij de instructie	0
6.2	leerlingen werken op betrokken wijze aan hun taak	28
6.3	leerlingen zijn actief gericht op leren	14

In de situaties die bekeken zijn, zien we leerkrachten onvoldoende leerlingen actief bij de instructie betrekken. Zoals hierboven beschreven, zijn het vooral leerkracht gestuurde lessen, die we waargenomen hebben. De uitdaging ligt hier in de coachende rol van de leerkracht om de interactie tussen de leerlingen te bevorderen.

In 2 van de 7 groepen zien we wel leerlingen die op betrokken wijze aan hun taak samenwerken. Echter ontbreekt er feedback op dit proces door de leerkracht.

Conclusies en mogelijke vervolgstappen:

- De school realiseert een ontspannen pedagogisch klimaat waarbij elke leerling gezien wordt door de leerkracht.
- Het geven van instructie kan versterkt worden. Een instructie waarbij leerlingen uitgedaagd worden tot meedenken en waarbij interacties tussen leerkracht/leerling en leerlingen onderling gestimuleerd worden door bijvoorbeeld verschillende werkvormen.
- De leerkrachten zouden hun sturende rol meer kunnen loslaten en een meer coachende rol op zich nemen.
- Differentiatie in de klas is niet waargenomen. Veel kinderen gaan naar de RT buiten de klas. Een aanbeveling is om het 1^e zorgniveau in de klas te realiseren.
- Een aanbeveling is om met elkaar te bekijken hoe je de betrokkenheid van de leerlingen kan verhogen.

3. Zorg en begeleiding

Na het vertrek van de IB'er is de huidige IB'er vanaf januari 2016 aangesteld als waarnemend IB'er tot de zomervakantie van dit schooljaar. Zij is twee dagen per week op school aanwezig en houdt zich aan de opgestelde planning van De Toren.

Er is veel zorg buiten de groep georganiseerd. Tijdens de audit nemen we waar dat er steeds kinderen bij de RT'er extra zorg en begeleiding krijgen. We zien dit niet door de leerkracht in de klas gegeven worden.

Vanaf januari zijn de meeste groepen verdeeld over combinatiegroepen, behalve groep 8. Dit vraagt een andere manier van werken die de leerkrachten in de vingers willen krijgen. In het teamgesprek geven de leerkrachten aan dat zij het werken in combinatiegroepen als een ontwikkelproces zien. Verder geven zij aan trots te zijn op de aandacht die zij hebben voor het individu en het werken op niveau. Volgens hen zou dit onder andere waarneembaar moeten zijn door het geven van verlengde instructie in de klas. Echter hebben wij dit tijdens de audit in geen enkele klas gezien.

Er zijn groepsbesprekingen geweest waarin de IB'er vooral een ondersteunende rol naar de leerkrachten heeft aangenomen. De leerkrachten ervaren het werken met de huidige groepsplannen als een administratieve last. De groepsplannen zijn gedetailleerd op individueel leerling niveau. Het zijn geen handzame werkdocumenten. De IB'er biedt de leerkrachten die hier behoefte aan hebben een alternatief groepsplan. Zij geeft aan nog onvoldoende zicht te hebben op het gebruik van groepsplannen in de klas. Tijdens de audit is het gebruik van groepsplannen in de klas niet waargenomen.

Door middel van klassenbezoeken wil de IB'er meer zicht krijgen op het vertalen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen in effectief leerkracht handelen in de klas.

In het verleden is op de school gewerkt met het administratiesysteem van Cito om de vorderingen van de leerlingen bij te houden. Aangezien de koppeling tussen dit systeem en ParnasSys problematisch verloopt, is er momenteel weinig zicht op de vorderingen van leerlingen op schoolniveau. Er is geen zicht op de opbrengsten in relatie tot de ondergrens van de inspectie. De school zal zelf hun doelen en ambities met betrekking tot de opbrengsten moeten formuleren. Vanaf dit schooljaar zullen de resultaten van de Cito LOVS toetsen in ParnasSys worden verwerkt.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van zorg worden nu niet gestimuleerd aangezien deze afhankelijk zijn van veranderingen van buitenaf. Bestaande speerpunten zullen opgepakt en opgefrist worden, bijvoorbeeld woordenschatonderwijs.

Conclusie en mogelijke vervolgstappen:

- Er is veel zorg buiten de groep georganiseerd. We hebben te maken met Passend Onderwijs en een krimp van het aantal leerlingen in de Gemeente Moerdijk. Dit heeft gevolgen voor de formatie. De school zal moeten nadenken over een andere manier van het bieden van zorg aan leerlingen. Het werken met groepsplannen in de klas biedt een mogelijkheid. Hiervoor moeten de leerkrachten zicht hebben op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en deze behoeften kunnen vertalen naar effectief leerkracht handelen in de klas.
- Er is geen zicht op de opbrengsten in relatie tot de ondergrens van de inspectie. Met het wegvallen van de inspectienormen zal de school zelf hun doelen en ambities met betrekking tot de opbrengsten moeten formuleren.

5. Conditie voor schoolverbetering

Aansturing

Sinds dit schooljaar, 2015-2016, is er een waarnemend directeur. Sinds januari 2016 is er een waarnemend IB'er aangesteld. Er is gewerkt aan het herstellen van het vertrouwen en werkplezier. Wij als auditteam zien dit terug in het pedagogisch handelen van de leerkrachten en horen het terug tijdens de gesprekken met zowel de IB'er, het team als de directeur.

De directeur merkt dat er een verandering waarneembaar is in leerling populatie in de afgelopen jaren op De Toren. De NT2 leerlingen zitten voornamelijk in de bovenbouw. Dit heeft gevolgen voor de formatie. Begin dit schooljaar lag er een duidelijke hulpvraag vanuit diverse leerlingen op de school gericht op gedrag waar het team geen adequaat antwoord op had. De directeur heeft hierop geanticipeerd door de leerkrachten te trainen in het positief beïnvloeden van de groepsvorming in de klas en het anders verdelen van de leerlingen over de groepen. Er wordt gewerkt met combinatiegroepen, behalve groep 8. De huidige groepsverdeling kan volgend schooljaar doorgezet worden. Draagvlak voor de verdeling van de groepen heeft de directeur gekregen door direct de MR en de ouders bij het proces te betrekken.

Met de aanschaf van nieuwe methoden komt de kans om tot mogelijke samenwerking te komen met andere scholen of externe partners. Toekomst gericht ziet de directeur een mogelijkheid tot het formeren van een IKC met een andere school binnen De Stichting. De locatie van de Toren is strategisch en zal niet snel komen te vervallen.

Professionele cultuur

De directeur geeft aan onvoldoende zicht te hebben op het leerkrachtgedrag in de combinatieklassen. Hij is voornemens om klassenbezoeken afleggen en hieraan gesprekken met de leerkrachten te koppelen.

Verder zijn de opbrengsten van technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en woordenschat aandachtspunten voor de gehele school. De directeur heeft een analyse gemaakt van De Toren aan de hand van inspectiekader. Er is veel zorg buiten de groep georganiseerd. De expertise op het gebied van het bieden van extra zorg op de bovenstaande vakgebieden ligt hierdoor ook buiten de groep.

De directeur verwacht dat de leerkrachten betrokken zijn bij het leerproces van de leerlingen. Hij zou graag zien dat leerkrachten intrinsieke motivatie activeren en hierdoor eigenaarschap ervaren voor het ontwikkelingsproces van de leerlingen, de groep en de school. Deze omslag in denken en de bijkomende cultuurverandering zal nodig zijn voor het door ontwikkelen van De Toren. Binnenkort zullen in de bovenbouw en onder de

teamleden zelfevaluatie vragenlijsten worden uitgezet om een beeld te krijgen van het welbevinden van leerlingen en leerkrachten.

Conclusie en mogelijke vervolgstappen:

- Er is gewerkt aan het herstellen van het vertrouwen en werkplezier. Wij als auditteam zien dit terug in het pedagogisch handelen van de leerkrachten en horen het terug tijdens de gesprekken met zowel de IB'er, het team als de directeur.
- Er is veel zorg buiten de groep georganiseerd. De expertise op het gebied van het bieden van extra zorg op technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en woordenschat ligt hierdoor ook buiten de groep. Het verdient aanbeveling om deze expertise in te zetten bij het vergroten van het effectief handelen en het eigenaarschap van de leerkrachten in de groep om de opbrengsten voor de bovenstaande vakgebieden te verhogen.
- Het ingezette samenwerkend leren kan in de ontwikkeling van De Toren een positieve rol spelen mits het meer diepgang krijgt. Door de werkvormen goed te implementeren kan tegemoet worden gekomen aan een verbetering op verschillende indicatoren. Het proces van "met en van elkaar leren" kan een vaste structuur krijgen binnen de school. De directeur zal hierin een sturende rol ter bevordering van het samenwerkend leren moeten aannemen aangezien het team aangeeft de neiging te hebben tot "doortobben" in plaats van elkaar om hulp te vragen.
- Voorwaarde voor het samenwerkend leren is wel dat de kwaliteit van de instructie wordt verhoogd en er ruimte voor differentiatie in de klas wordt gecreëerd. Investeren in expliciete directe instructie lijkt hier een eerste stap.

6. Vervolg

Na afronding van de rapportage van de audit wordt een afspraak ingepland met de school. In dit gesprek kan de school aangeven of de rapportage feitelijke onjuistheden bevat en wordt besproken of de school zich herkent in het geschetste beeld en of er relevante zaken ontbreken. Ook worden samen met de school mogelijke vervolgstappen besproken.